

Хвильовий вплив капітальних інвестицій на сферу зайнятості

Ще з часів Дж. Кейнса відомо, що провідним чинником розвитку сфери зайнятості є інвестиції. Кейнс довів, що за визначеної величини схильності суспільства до споживання, рівноважний рівень зайнятості визначається величиною поточних інвестицій [2, с. 33]. Зазначене кейнсіанське положення підтверджується для України графічним аналізом³ (рис. 1).

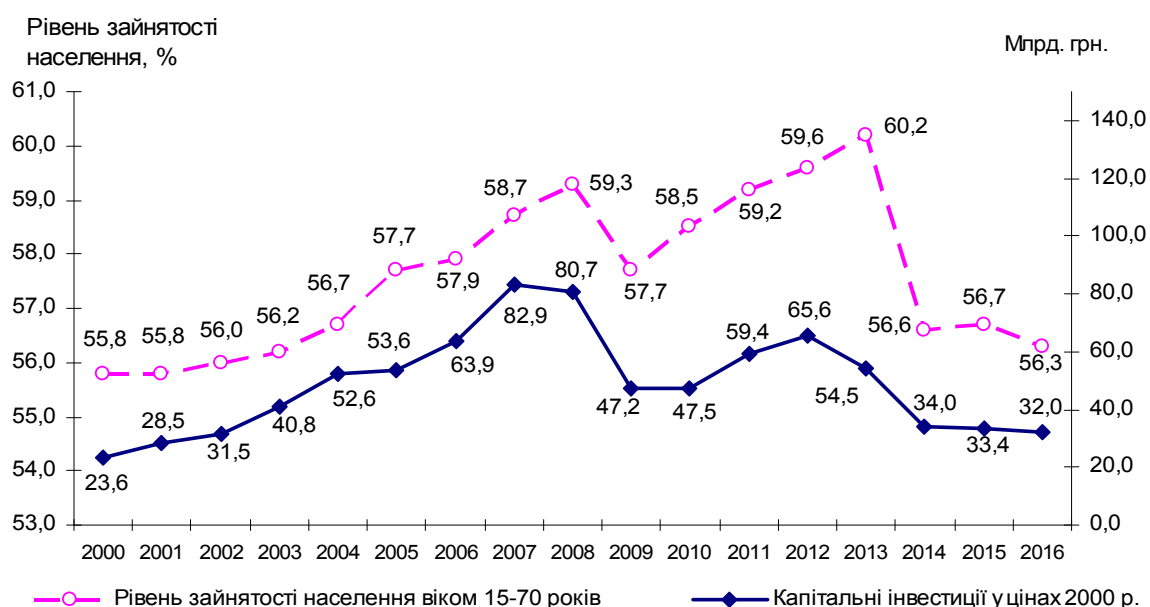

Рис. 1. Динаміка рівня зайнятості населення віком 15-70 років та обсягів капітальних інвестицій

Джерело: складено за даними: [1; 3; 4, с. 61, 175, 342]

Як видно, характер кривих, що характеризують динаміку капітальних інвестицій і рівня зайнятості населення, є досить близьким: із 17 років, за які

³ Для забезпечення коректності порівнянь інвестиційні витрати обраховані автором у порівняних цінах - цінах 2000 р. Дані за 2014, 2015, 2016 рр. наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

проаналізовані показники, лише у 4-х вони мають різну спрямованість. До того ж в окремих роках, незважаючи на однакову спрямованість змін обсягів капітальних інвестицій і рівня зайнятості, значно відрізняється їх динаміка. У 2006, 2007, 2011 і 2012 рр. мало місце різке збільшення обсягу капітальних інвестицій і незначне зростання рівня зайнятості населення, у 2009р. примітне зниження інвестиційних витрат і невелике падіння зайнятості.

Звичайно, рівень зайнятості визначається взаємодією багатьох економічних, інституційних, демографічних та ін. чинників, але результуюча їх комбінація не завжди співпадає з динамікою капітальних інвестицій. У даному разі розбіжності у спрямованості і динаміці обсягів інвестицій та рівня зайнятості, зокрема пов'язані з наслідками бойових дій на Сході України, зокрема переміщенням великих мас населення, більшість якого одразу не працевлаштувалася на нових місцях проживання; скороченням кількості осіб працездатного віку; віднесенням у статистиці частини членів особистих селянських господарств, які вважалися незайнятими, до зайнятого населення.

Водночас, результати аналізу свідчать, що випадки різновекторності та асинхронності у динаміці зазначених показників пояснюються проявом закономірності, яку умовно можна порівняти з колами на воді від падіння гальки. За авторською концепцією, за рівності і незмінності інших умов, інвестиції відбиваються на сфері зайнятості не завжди одразу, а своєрідними хвилями, кожна із яких має свою природу і довжину впливу. Саме тому періоди від вкладання інвестицій до зміни кількісних та якісних параметрів зайнятості значно відрізняються, у залежності від того, наслідками якої хвили вони є.

Перша хвиля пов'язана з надходженням інвестиційних коштів у галузі економіки, що виробляють засоби виробництва, створюючи передумови для збільшення кількісного складу робочих місць в будівництві, на підприємствах, що виробляють машини, механізми, обладнання. Тобто, перша хвиля від інвестицій відбивається на сфері зайнятості безпосередньо і майже миттєво.

Друга хвиля від капітальних інвестицій віддзеркалюється на обсязі зайнятості через більш тривалий час. Вона проявляється у створенні нових та

модернізації функціонуючих робочих місць на підприємствах, що виробляють товари та надають послуги, з використанням обладнання, машин і механізмів, що поставляються на підприємства під час першої хвилі від інвестицій.

Третя хвиля впливу інвестицій на сферу зайнятості виявляється у зрушенні структури зайнятості населення. Оскільки інвестори намагаються вкладати кошти у прибуткові підприємства, що зазвичай виробляють нову і/або інноваційну продукцію, то наслідком інвестування стають прогресивні зміни у структурі основного капіталу, отже зайнятості населення. Звідси випливає, що капітальні інвестиції у контексті зайнятості виконують подвійну роль. По-перше, вони є важливим чинником обсягу зайнятості, а по-друге, її структури.

Зауважимо: хвилі інвестиційного впливу на зайнятість не завжди сліднують у суровій послідовності, у певних випадках вони можуть частково накладатися одна на одну; ринок праці є одним із найбільш мінливих ринків і припущення «за рівності і незмінності інших умов» тут зазвичай не витримується, але на короткострокових проміжках часу його можна вважати дійсним.

Виходячи із концепції хвильового впливу інвестицій на сферу зайнятості, можна пояснити інерційність реакції сфери зайнятості на інвестиційні вкладення саме ефектом другої хвилі інвестиційного впливу. На думку автора, зростання рівня зайнятості у 2005 р., 2008 і 2013 рр. є проявом збільшення інвестиційних витрат у 2004 р., 2007 і 2012 рр., відповідно.

Література

1. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування 2017 р. – [електронний документ]. – Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/ ibd](http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/ibd)
2. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег /Дж. Кейнс. – М.: Гелиос АРВ, 1999. – 352 с.
3. Основні показники ринку праці (2000-2017 рр.). – [електрон. документ]. – Режим доступу: [http://https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/rp/ean /](http://https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/rp/ean/)
4. Статистичний щорічник України за 2014 рік. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 585 с.